

Zelo človeški, zelo božji (14) – Luč resničnih besed

Jezus in njegovi prvi učenci nam dajejo zgled velike ljubezni do resnice, ko ljudem prinašajo novico, ki življenje navdaja z veseljem.

21. Nov. 2023

»Poglejte, pravi Izraelec, v katerem ni zvijače« (Jn 1,47). Pohvalo, ki jo Jezus nameni Natanaelu, bi lahko tudi o Njem izrekli vsi, ki so ga poslušali. Učitelj je govoril samo resnične

besede in v globokem skladju z njimi tudi živel. V Jezusovih besedah je vedno prisotna goreča želja, da bi nam dal najboljše, kar ima. Na osnovi te ljubezni je to, kar govori, vselej prosojno, usmerjeno v prinašanje njegove resnice in njegovega usmiljenja. Zaradi tega, tako nekoč kot danes, njegovo življenje in pričevanje ljudi razsvetljuje, čeprav včasih ob tem občutimo tudi preplah ali vznemirjenje.

Brez strahu pred resnico

Trenutek, v katerem se jasno pokaže ta Učiteljeva drža, je 6. poglavje Janezovega evangelija. Kmalu po tem, ko množico preseneti s pomnožitvijo kruha in rib, od katerih so se vsi do sitega najedli, opazimo, da je odločen razkriti neko pomembno resnico. Jezus dobro ve, da jo bodo tisti, ki so množično šli za njim, zelo težko razumeli. Vendar ne

bo skoparil z besedami niti ne bo sporočila omilil, da bi ga naredil bolj sprejemljivega: »Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje« (Jn 6,54). Skoraj vsi ga tedaj zapustijo prav zaradi osupljivosti njegovih besed: »Trda je ta beseda. Kdo jo more poslušati?« (Jn 6,60).

V jeziku družbenih omrežij bi lahko rekli, da je zaradi svoje pretirane drznosti v trenutku izgubil več kot pet tisoč sledilcev. Toda za Učitelja je ta neuspeh le začasen in navidezen: to ga ne ustavi niti ga ne pogojuje ... Pri tem gre prav do konca; ko namreč vidi obupane in razočarane obraze dvanajsterih, vpraša tudi njih: »Ali hočete tudi vi oditi?« (Jn 6,67). To je paradoksalno: zato da bi ostal z nami, Jezus raje plača ceno samote; zaradi nekega začasnega uspeha se ni pripravljen odreči temu, da bi nas hranil in ljubil z evharističnim kruhom v teku stoletij. Za Jezusa in njegovo Cerkev je resnica ljubezen

do nas. Ve, kako odločilno je, da se razodene na pristen način, »da bi se vsi ljudje rešili in prišli do spoznanja resnice« (1 Tim 2,4). In resnica pogosto boli: »Resnica sploh ni poceni. Je zahtevna in žgoča,« je nekoč dejal Joseph Ratzinger. »Jezusovo sporočilo vključuje tudi izziv, ki ga opazujemo v tem boju z njegovimi sodobniki [...]. Kdor ne pusti, da ga opeče, kdor ni pripravljen na to, se ne bo približal Njemu.«^[1]

Jezus pove, kar mora povedati, tako kot mora povedati, ko mora to povedati. Ko ga v jeruzalemskem templju poslušajo isti ljudje, ki ga bodo nekaj dni zatem obsodili na smrt, jih pred ljudstvom označi za slepe vodnike, hinavce in pobeljene grobove (prim. Mt 23,27), ter jih javno graja: »Kače, gadja zalega! Kako boste ubežali obsodbi na peklenško dolino?« (Mt 23,33). Te besede nas lahko presunejo. Jezus ne

govori tako ostro z ljudmi, ki so v zmoti, ali z grešniki ... ampak s tistimi, ki prepričani v lastno pravičnost drugim preprečujejo, da bi se približali Bogu (prim. Mt 23,13). Dobro ve, da njegove besede podžigajo negodovanje tistih, ki že razmišljajo o njegovi usmrtnosti. Vendar se na to ne ozira. Ne zaustavi ga niti strah, da bi njegovi učenci posredno lahko postali žrtve njegovega ognjevitnega govora ... Zato ker je ljubezen do resnice in do ljudi nad zemeljskim življenjem. Sveti Jožefmarija je prav dobro povzel to Jezusovo držo: »Ne boj se resnice, četudi bi zaradi nje moral umreti.«^[2] Jezus s trdimi in ostrimi besedami, ki jih nameni farizejem, pred zmoto in lažjo brani majhno čredo, ki bo v teku let – On to že ve – iz ljubezni do Boga in zaradi obrambe iste resnice prav tako trpela mučeništvo. Kajti resnica je prva in zadnja ljubeča beseda krščanskih mučencev.

Veliko je prizorov iz Gospodovega življenja, v katerih prevladuje ta ljubezen do resnice. Kot je sam zatrdil na sojenju pred Pilatom: »Jaz sem zato rojen in sem zato prišel na svet, da pričujem za resnico« (Jn 18,37). Tudi mi, kristjani, smo bili krščeni in pri birni potrjeni, da bi bili priče Njega, ki je »Pot, Resnica in Življenje« (Jn 14,6), ko se srečamo s poskusi, ki želijo resničnost podrediti preračunljivosti, različnim interesom ali ideologijam. Priča: to je tisto, kar pomeni beseda mučenec. Čeprav Bog ne kliče vseh kristjanov, da bi za vero prelili svojo kri, pa gotovo od nas pričakuje, da bomo za isto vero pripravljeni dati svoje življenje, kapljico za kapljico; da bomo »mučenci brez zbujanja pozornosti«, kot nekdo, »ki troši svoja leta z delom le zato, da bi služil Cerkvi in dušam, se smehljajoč postara in gre mimo neopažen ...«^[3] Kajti navsezadnje je »časno bivanje – tako posameznikov kot družbe – pomembno edinole kot

stopnja na poti k večnosti. Zato je zemeljsko življenje pomembno le v relativnem smislu in ni absolutna dobrina. Absolutno pomembno je to, da si srečen, da se zveličaš.«^[4]

Ne moremo, da ne bi govorili o tem, kar smo videli

Kako čudovit odsev pogumne Jezusove drže vidimo v njegovih prvih učencih! Po doživetju binkoštnega ognja je osupljivo poslušati oznanjanje apostolov, ki zdaj že govorijo *brez strahu*. Tega so se naučili od Učitelja. V Apostolskih delih vidimo Petra in Janeza, ki sta bila privedena pred veliki zbor, ker sta javno izpostavljala resnico o Gospodovem vstajenju in ker sta podala pojasnilo o ozdravitvi nekega hromega človeka. Po noči v zaporu ju privedejo na zaslišanje, kjer je navzoč tudi ozdravljeni. Starešine in pismouki ju vprašajo: »Kako sta to naredila? S kakšno močjo?« (Apd

4,7). Petrov odgovor je kategoričen. V njem ni več niti sledu tiste strahopetnosti, zaradi katere je zanikal Gospoda v temni noči njegovega trpljenja: »Bodi znano vsem vam in vsemu izraelskemu ljudstvu: v imenu Jezusa Kristusa Nazarečana, ki ste ga vi križali, Bog pa ga je obudil od mrtvih. V njegovem imenu stoji ta človek zdrav pred vami« (Apd 4,10). Svoboda, s katero govorita Peter in Janez, jih osupne. Ne vedo, kaj naj storijo, razen da jima zapovejo, naj nikoli več ne učita in ne počneta ničesar v Jezusovem imenu. Petrov in Janezov odgovor pokaže na očitno samovoljnost tega, kar se od njiju zahteva: »Presodite, kaj je bolj pravično pred Bogom: poslušati vas ali Boga? Ne moreva, da ne bi govorila o tem, kar sva videla in slišala« (Apd 4,19-20).

Ti zgledi iz življenja Jezusa Kristusa in njegovih prvih učencev nam

dajejo pravo merilo za naše ravnanje pri oznanjevanju Kristusove resnice. Lažna previdnost bi nas lahko privedla do ustvarjanja všečnih govorov ali pa do molčanja, ko bi morali spregovoriti. Gotovo evangelizacija ne pomeni vedno povzročati konflikte, vendar pa tudi ne more biti v tem, da se jim stalno izogibamo in glede resnice sklepamo kompromise. V zvezi s tem je sveti Jožefmarija zapisal: »Popustiti? – To je beseda, ki jo je mogoče najti – treba je popustiti! – le v besednjaku tistih, ki se jim ne ljubi boriti – lenuhov, sleparjev ali strahopetcev –, kajti že vnaprej se čutijo premagane.«^[5] Obenem pa bi bilo tudi zelo brezskrbno in naivno, če bi mislili, da ja vero mogoče prinašati drugim, ne da bi se vprašali o trdnosti naših besed ali ne da bi upoštevali težave, hrepenenja in občutljivost vsakega trenutka, vsake osebe.

V vsakem primeru bo kristjan, ki hoče živeti skladno s svojo identiteto, včasih moral premagati strah pred posmehom, ne da bi se preveč spraševal, »kaj bodo rekli ljudje«.

Danes se morda manj pogosto dogaja, da so Jezusovi učenci vrženi med divje zveri ali v ječo, kot se je to zgodilo Petru in Janezu ter mnogim svetnikom, ki so v teku stoletij ohranjali vero in zanjo pričevali.

Lahko pa se zgodi, da trpi naša javna podoba ali da smo celo preganjani zaradi naše obrambe človeškega dostojanstva in svobode vesti, ki sta temeljnega pomena za udejanjanje vere, spoštovanje življenja in mnogih drugih neodtujljivih reči.

Kristjanovo življenje, piše sveti Jožefmarija, ni »proti ničemur«, je »potrditev, optimizem, mladost, veselje in mir«.^[6] Toda prav zato moramo biti »dovolj pogumni, da javno in nenehno živimo v skladu z našo sveto vero«.^[7] Ne smemo

dopustiti, da bi ljubezen do Boga in resnice izgubila moč v našem življenju, saj brez te ljubezni in te resnice ne bi imeli kaj oznanjati svetu. Ob tem je pomembno, da iščemo načine, kako v vsaki situaciji narediti čim več dobrega, zavedajoč se, da posredovanje resnice ni odvisno le od tega, da mi nekaj povemo, ampak tudi od tega, da nas naši sogovorniki ali poslušalci razumejo. Tudi Jezus se je včasih odločil molčati (prim. Lk 4,28-30; Mt 26,63); in če je pogosto govoril brez ovinkarjenja, je vedno iskal tudi načine, da bi ga razumeli tako eni kot drugi. V tem smislu bo včasih kontraproduktivno vztrajati pri neki ideji in bo bolje počakati na drugo priložnost ali na novo premisliti o naših argumentih. Prav tako pa se bomo morali v okviru tega prizadevanja potruditi, da bi razumeli razloge drugih ljudi, kar nam marsikdaj lahko prinese nova razsvetljenja za boljše razumevanje

naše vere in za prepoznavanje pomanjkljivosti v našem pristopu.

V svojem prvem pismu, ki bi mu lahko rekli prva enciklika v zgodovini, sveti Peter v nekaj vrsticah predstavi celoten apostolski program: »Gospoda Kristusa slavite v svojih srcih, vedno pripravljeni na odgovor vsakemu, ki vas sprašuje za razlog upanja, ki je v vas, vendar krotko in obzirno; in imejte mirno vest, da bodo v tem, v čemer vas obrekujejo, osramočeni tisti, ki sramotijo vaše lepo življenje v Kristusu« (1 Pt 3,15-16).

Na areopagih našega časa

Izziv evangelizacije ne zahteva le poguma, ampak tudi umsko pripravo in teološko izobrazbo – kolikor jo vsakdo more pridobiti –, dar jezikov ter empatijo do sodobne kulture, ki je naša kultura. Pogled na svetega Pavla v Atenah nam lahko pomaga razumeti, kako naj nastopimo na

areopagih našega časa (prim. Apd 17,16 sl.). Najprej vidimo Pavla, kako ga zaboli v srcu, ko opazuje mesto, predano malikovanju. Toda njegova gorečnost ne povzroči tega, da bi govoril zagrenjeno ali nevljudno.^[8] —

Raje razišče teren in posluša: najprej svoje judovske brate v shodnici, nato pa na ulici epikurejske in stoiške filozofe, s katerimi načne pogovor in pokaže svoja prepričanja o Bogu in življenju. Poleg tega, da Pavel z zanimanjem motri arhitekturo tega mesta, pokaže tudi dobro poznavanje njegove književnosti; to mu omogoča, da svoje sporočilo prilagodi poslušalstvu, v katerem njegove besede vzbudijo radovednost. Sveti Pavel torej svoje oznanjevanje naravna tako, da se približa temu že sicer zahtevnemu občinstvu, vendar evangelija ne omili in ne zniža njegove ravni. Njegov govor na Areopagu ostaja vzor, ki ga je vredno od časa do časa ponovno prebrati.

Na začetku Pavel pohvali lepoto nekega oltarja, postavljenega v čast neznanemu Bogu, ki ga je odkril med sprehajanjem po mestu. Ta kulturna referenca ga približa njegovim sogovornikom in mu omogoči, da spregovori o tistem skrivnostnem Bogu, za katerega trdi, da ga pozna. S pomočjo navajanja grških pesnikov empatično usmerja svoj govor k resnici, ki jo želi sporočiti: da smo vsi ustvarjenine tega neznane Boga, ker je on Stvarnik in Gospod vsega. Nato še pojasni, da je ta Bog postal navzoč med nami ne preko malikov, ki so jih izdelale človeške roke, ampak tako, da se je učlovečil, in kot dokaz njegove božanskosti navede njegovo vstajenje od mrtvih ...

Sveti Pavel doseže, da pristnost *kerigme*, srca vere, v vsem svojem sijaju zablesti pred očmi omikanega in poganskega ljudstva. Res je, da tako kot se je zgodilo tudi Gospodu po njegovem govoru o kruhu

življenja, večina poslušalcev vljudo odide: »O tem bi te poslušali kdaj drugič« (Apd 17,32). Ni vsako uho pripravljeno sprejeti božjo besedo že ob prvem stiku. Vendar nekateri ostanejo: svetopisemsko poročilo dodaja, da so tistega dne vero sprejeli Dionizij Areopagít, žena po imenu Dámaris in še nekaj drugih. Pavlov pogum, izobraženost in sposobnost ravnanja z ljudmi so, tako kot pri mnogih kristjanih, tisti les, ki Svetemu Duhu omogoča, da v mnogih srcih prižge ogenj Jezusa Kristusa. Ta odlomek iz življenja svetega Pavla nas skratka veliko nauči o tem, kako ravnati v neki družbi, ki je ponekod izgubila celo jezikovni način za poimenovanje Boga.

Vsem vse

Kristjanovo življenje in besede lahko včasih izpadejo šokantne; ne zato, ker bi delal kaj narobe, ampak ker so

v nasprotju s tem, kar velja za družbeno sprejemljivo. Gotovo lahko njegov življenjski slog tudi nehote pokaže na način življenja mnogih ljudi: glede njihovih čustvenih odnosov, določenih službenih navad ter nekaterih oblik zabave. Gre za načine in navade, ki niso deležni le splošnega odobravanja, ampak so se ponekod spremenili v pravice, ki jih je mogoče pravno uveljavljati.

V takšnem kontekstu se lahko zgodi, da se kdo v svojem srcu počuti obsojenega in preziranega ob besedah, kakršne je nekoč uporabil Pavel: »Ne pustite se zavajati! Niti nečistniki niti malikovalci niti prešuštniki niti mehkužneži niti hotniki moških niti tatovi niti lakomniki ne pijanci ne obrekljivci ne roparji ne bodo podedovali božjega kraljestva« (1 Kor 6,9). Te besede so nekatere Korinčane, ko so jih prejeli, morda šokirale in gotovo so šokantne še danes. Kristjani

živimo izhajajoč iz potrditve in način našega govora se lahko spreminja glede na trenutne okoliščine ali ljudi, s katerimi govorimo; vendar ne moremo ravnati kakor tisti učitelji, ki govorijo tisto, kar vsi želijo slišati (2 Tim 4,3). Že prerok Izaija je zapisal: »Gorje njim, ki hudemu pravijo dobro, dobremu pa húdo, ki temo delajo za luč, luč pa za temo, ki grenko delajo za sladko, sladko pa za grenko« (Iz 5,20).

Obenem pa naše pričevanje o resnici ne more biti omejeno na obsojanje zla: evangelij je predvsem oznanjevanje brezpogojne božje ljubezni do vsakega človeka. Tudi Pavlove besede se ne ustavijo pri obsojajočem navajanju grešnih navad in grehov; na koncu tistih ostrih besed dodaja: »In taki ste bili nekateri. Toda bili ste umiti, posvečeni ste bili, opravičeni ste bili v imenu Gospoda Jezusa Kristusa in v Duhu našega Boga« (1 Kor 6,10-11).

Morda danes bolj kot kdajkoli prej opazamo, kako »se zavzetost za evangelizacijo giblje sredi meja jezika in okoliščin. Vedno skuša kar najbolje posredovati resnico evangelija v določenem okviru, ne da bi se odpovedali resnici, dobroti in luči. Slednje se lahko porajajo tudi tedaj, ko popolnost ni dosegljiva. Misijonarsko srce se zaveda teh meja in postane 'slabotno s slabotnimi [...], vsem vse' (prim. 1 Kor 9,22).«^[9] Kdor živi v globokem prijateljstvu z Bogom in drugimi, se lahko pusti osvojiti resnici ter jo svobodno in z ljubeznijo pokaže drugim, medtem ko jih spremlja na poti po klancu navzgor. Res je, »svetnik je za mnoge ljudi in za njihov način življenja 'neprijeten'. Toda to ne pomeni, da mora biti neznosen. – Njegova gorečnost nikoli ne sme biti grenka; pri opominjanju nikoli ne sme raniti; njegov zgled nikoli ne sme biti ošabna moralna klofuta v obraz bližnjega.«^[10]

Tako včeraj kot danes se je za dostop do božjega usmiljenja treba trkati na prsi in se priznati za grešnika, kar včasih zahteva počasno in potrpežljivosti polno pot, najprej v vsakem izmed nas ... Kako pomembno je, da imamo v življenju ob sebi prijatelje, ki nas razumejo in razsvetlujejo z resničnimi besedami. Kajti le resnica nas osvobaja, le ona lahko osvobodi naše srce (prim. Jn 8,32), le z njo pride pravo veselje. In prav to pomeni evangelizacija: »vedno gre za to, da ljudi osrečimo, zelo osrečimo: resnica je neločljiva od pristnega veselja«. ^[11]_____

_____ ^[1] Joseph Ratzinger, *Dios y el mundo*, Barcelona 2011, str. 209–211.

_____ ^[2] Sv. Jožefmarija, *Pot*, št. 34.

_____ ^[3] Sv. Jožefmarija, *Križev poti*, 7, 4.

[4] Sv. Jožefmarija, *Pisma*, VI.1973, št. 12.

[5] Sv. Jožefmarija, *Pot*, št. 54.

[6] Sv. Jožefmarija, *Kovačnica*, št. 103.

[7] Sv. Jožefmarija, *Brazda*, št. 46.

[8] Prim. *Pot*, št. 396 in 397.

[9] Frančišek, apost. spod. *Evangelii gaudium*, št. 45.

[10] Sv. Jožefmarija, *Kovačnica*, št. 578.

[11] Sv. Jožefmarija, *Brazda*, št. 185.

Carlos Ayxelá in José María García